

להיות נציג נבחר לנציג המועצה

3	דברי פתיחה
5	מטרות התוכנית "מנהיגות נבחרת וייצוגית"
6	עקרונות מנחים לניהול בחירות דמוקרטיות
9	סוגי מועצות התלמידים והנוער
11	וועידת מועצות התלמידים והנוער
12	מבנה מועצות התלמידים והנוער
13	אמנת מועצות התלמידים והנוער
15	"תקנון העל"
16	חוקים שנחקקו בשיתוף עם מועצת התלמידים והנוער הארצית
17	חוק זכויות התלמיד
18	חוק פקודת העיריות
18	חוק תיקון פקודת העיריות
18	חוק הרשויות המקומיות
22	אמנות שנכתבו ונחתמו

נספחים:

24	"טיפ לתיק" - עקרונות הנחיה
34	תכנון אירוע
35	סיפורם של ארבעה אנשים
36	שילבים בתהליך קבלת החלטות
39	שילבי עבודה מומלצים למועצה לאחר שנבחרה
40	טלפונים חשובים

הדרה רוזנבלום	כתיבה:
הדרה רוזנבלום	עריכה:
כרמלה אפסקר	הקלדה:
אפרת חבה	עריכה לשונית:
סקורפיו 88	עיצוב הפקה:
ורדה בובורוב	עיצוב לאינטרנט:

אנו מודים למיכל דה-האן ולעפרה בן גד על סיוען בהכנת החוברת.

תשע"ח

נציגים ובוגרים יקרים,

אנצל את ההזדמנות החגיגית, בה אנו מציינים עשרים וחמש שנים לפעילות מערך מועצות התלמידים והנוער בישראל, כדי לברך את כולכם בברכת ישר כוח, וגם להסביר לכם מהו בעיניי הכוח שלכם ואיך תפעילוהו לטובה.

הכוח שלכם הוא זהב ימי הנעורים. הכוח לדעת ולהאמין, להעז ולשאוף עד קצה גבול האופק. זהו כוח שניתן לבני הנעורים, אבל נלקח מהם בהמשך הזמן. רבים הם המבוגרים, המצטערים כל חייהם צער עמוק על כי לא ניצלו ימי כוח אלה לטובה, ונתנו להם לעבור בסך בלא תוכן ומהות.

אתם לא תהיו מבוגרים כאלה, כיוון שבעצם בחירתכם לפעול במסגרת ארגון ייחודי זה, המהווה את חוד חנית של מנהיגות הנוער בישראל, כבר מימשתם את הכוח הכביר שנותנים לכם הנעורים, וניתבתם אותו להכשרת עצמכם כמנהיגי המחר ולהובלת החברה הישראלית לפסגות חברתיות ערכיות, שאליהן רק בכוחם של בני הנעורים להוביל.

לפני שנים רבות, במסגרת חליפת מכתבים בין דוד בן גוריון לסופר עמוס עוז, כתב מי שהיה אז ראש הממשלה לסופר הנודע, למה הוא מצפה מהנוער:

תעודת הנוער, וכן תעודת כל איש טוב במדינה - היא להרבות אור, לעשות קצת יותר משהמדינה מחייבת אותו, עד כמה שאפשר - לעשות המקסימום. ועשיה שיש בה ממש היא עשייה חיובית, לא מגיעת הרע של אחרים, אלא עשיית הטוב בעצמך, במלוא יכולתך היוצרת.

עצם הנכונות להירתם לפעולה התנדבותית במועצות התלמידים והנוער, פעולה שאין בצדה כל שכר עבורכם, מעידה עליכם שהפנמתם עמוק את ציפיותיו הגבוהות של "הוקן".

אתם עוסקים ללא לאות בהובלת עשייה חברתית ענפה, מתוך תחושת שליחות ואחריות. המסורת מעידה כי בוגרים רבים מתוך מערכת זו בה אתם פועלים כיום, עתידים להגשים את החזון ולהוביל בעתיד את החברה הישראלית בצמתיים שונים ומשמעותיים.

עשייתכם בבתי הספר, ברשויות, במחוזות וברמה הארצית, מורגשת היטב, גם בכנסת וגם ברשויות המקומיות בתחומיהן אתם פועלים. קולכם הינו קולם של בני ובנות הנוער בישראל, ודרככם אנו, מקבלי ההחלטות, נחשפים לרחשי ליבו, לצרכיו ולהעדמותיו של הנוער הישראלי.

יש שכר לפעילותכם. פעילותכם סייעה בחקיקת חוקים, ניסחתם קוד אתי המחייב את פעילותכם, ואתם מתנהלים כגוף יציג בעל תקנון ותרבות עבודה הראויים לכל שבח.

ברצוני להודות לכולכם, כמו גם לצוותים החינוכיים המנחים אתכם. תקופה זו שכולה תרומה לא תסולא בפז. בחרתם בדרך הדוגמה האישית, שאין כמותה להורות את הדרך לדור המנהיגות הבא.

אני מברך אתכם, מאמין בכם, ומאחל לכם הצלחה רבה בשנים אלו ובשנים הבאות לטובה.

בברכה חמה,

א. ל. גולד

שמואל אבואב

נערים ונערות יקרים

התנ"ך מספר לנו על מעמד הקדשתו של משה רבינו למנהיג של עם ישראל - מעמד הסנה... משה הולך במדבר רואה סנה [שיח קוצני] בוער באש והסנה איננו אוכל, משה מתקרב לראות את המראה ואז קורא לו ה'

"בִּיָּרָא ה' פִּי סָר לְרֵאוֹת; וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה-ו" תשובתו של משה היא מילה אחת: "וַיֹּאמֶר הֲנִי" [שמות פרק ג']

חז"ל הרגישו במילה הנני כמילה מיוחדת וכתבו על כך במדרש

"וַיֹּאמֶר הֲנִי... אמר לו הקדוש ברוך הוא, במקום עמודו של עולם אתה עומד. אברהם אמר הֲנִי ואתה אומר הֲנִי..."

חז"ל מלמדים אותנו להסתכל על שני המנהיגים הגדולים ביותר שעמדו לעם ישראל מאז ומעולם, אברהם אבינו מייסד האומה, ומשה רבינו שהיה מנהיגה של האומה שהוציא אותה ממצרים, נתן להם את התורה והביא אותם לפתחה של ארץ ישראל לאחר מסע נדודים של 40 שנה במדבר. המאפיין של שניהם הוא הנכונות להתייבב לכל משימה בלי לשאול שאלות בלי לבקש שכר, בלי לשאול מה מגיע לי, שניהם אמרו הנני!

שניהם הקשיבו לקול הפנימי שקרא להם להתייבב למען הכלל, לא לחשוב רק על עצמי אלא מה אני יכול לתרום.

שנים לאחר מכן כתבה חנה סנש הצנחנית שלא שבה משליחותה שיד אשר מעיד יותר מכל על העברת המורשת של התייבבות למשימה ללא שאלות.

בדרך/ חנה סנש

קול קָרָא וְהִלַּכְתִּי,

הִלַּכְתִּי פִּי קָרָא הַקּוֹל.

הִלַּכְתִּי לְבַל אֶפּוֹל, ...

זוהי התכונה של המנהיגים, היכולת לשמוע קול פנימי, היכולת לחוש את צרכי הציבור, ויותר מכל היכולת לומר הנני, אני מוכן.

מנהיגים צעירים יקרים.

זהו מבחן המנהיגות הראשון, על מי אתה חושב על עצמך או על הציבור? מהם החשבונות שאתה עושה בתוכך פנימה, האם חשבונות של מה יצא לי מזה או מה אוכל לתרום לחברה?...

בשם כל אנשי מינהל חברה ונוער הרשו לי להגיד לכם בכנות כי אנו מאמינים בכם, אנו גאים בכם ואנו בטוחים שמתוכם יצאו המנהיגים הבאים שיובילו את עם ישראל מתוך תחושה של אחריות ושליחות.

בהצלחה

חגי גרוס

מנהל מינהל חברה ונוער

מטרות התכנית

"מנהיגות נבחרת"

המטרות נוסחו במשותף על הנציגים הנבחרים במועצת התלמידים והנוער הארצית

טיפוח מנהיגות הפועלת לאור ערכים דמוקרטיים

הבנת משמעות המושגים הבאים והקשר שלהם לפעילות מועצות התלמידים והנוער: דמוקרטיה, אורח חיים דמוקרטיים, שלטון החוק, חשיבות החוק לקיומו של סדר חברתי, הזכות לחופש דעה, מצפון, חירות, חופש דת, חופש ביטוי, חופש ההתאגדות, הזכות לבחור ולהיבחר, הזכות להליך משפט הוגן.

ייצוג כלל התלמידים והנוער בפני מקבלי החלטות במדינה

הפנמת העובדה שבני הנוער הנבחרים מהווים גוף "מומחה" לענייני הנוער, שמייצג את בני הנוער בכל פורום ובכל ועדה הדנה בנושאים הקשורים לגורל בני הנוער ולתפקידם. הפעילות במועצות התלמידים והנוער מזמנת התמודדות יומיומית עם מימוש המחויבות לבוחרים מזה ולגוף התומך מזה. על הנבחרים להכיר בכך שבמדינה דמוקרטית האזרחים הם הריבון, והם משפיעים באמצעות נציגיהם הנבחרים.

חינוך למעורבות, לשותפות ולאחריות בבית הספר ובקהילה

מתן מענה לצורכי בני הנוער מצד אחד ולצורכי הקהילה והחברה מצד שני תוך מעורבות, שותפות ואחריות של כלל התלמידים והנוער, ברוח הערכים הדמוקרטיים.

שמירה על זכויות התלמידים ובני הנוער וקידומן

טיפוח ערך כבוד האדם, הזכות לחיים, לחירות, להרחבת המוטיבציה והרגישות להגנה על זכויות האדם בכלל ועל זכויותיהן של קבוצות חלשות ופגיעות בפרט.

שמירה על שוויון ההזדמנויות בחברה

מתן אוזן קשבת למצוקות בני הנוער וניסיון לפתור בעיות ולדאוג לשוויון הזדמנויות בחינוך, בחברה, בקהילה ובמשפחה.

מפגש בין אוכלוסיות שונות וקיום דיאלוג ביניהן

עצם הפעילות של הנציגים הנבחרים מפגישה בין חילוניים ודתיים, יהודים וערבים, ותיקים ועולים, בני נוער מהעיר ומהכפר, מהימין ומהשמאל, ממעמד חברתי-כלכלי גבוה ונמוך וכדומה.

כידוע לכל אחד ואחת מכם, נציגי בני הנוער, המטרות נקבעות במשותף ונבחנו על ידי כל הנציגים הנבחרים ובחוריה.

עקרונות מנחים לניהול בחירות דמוקרטיות

תהליך בחירות תקין במדינה דמוקרטית הוא תנאי הכרחי להבטחת העיקרון של שלטון העם. ההצבעה בבחירות עבור מועמד מאפשרת לבחור לבטא את השקפותיו ועמדותיו, את שביעות הרצון או אי שביעות הרצון מהשלטון הנבחר והמייצג, ולפיכך בכוחה להשפיע על חילופי השלטון.

להלן העקרונות ההכרחיים לקיום בחירות דמוקרטיות:

1. זכות לבחור ולהיבחר

בבחירות באה לידי ביטוי ההכרה בשתי זכויות יסוד של האזרח, שבלעדיהן לא תיתכן דמוקרטיה: הזכות לבחור והזכות להיבחר. בשל חשיבותן של זכויות אלה, הכיר בהן האו"ם בשנת 1948 ב"הכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם", סעיף כ"א (1): "כל אדם זכאי להשתתף בהנהלת מדינתו בין אם בהשתתפות ישירה ובין אם באמצעות נציגות שנבחרה בבחירות חופשיות". הזכות לבחור ולהיבחר למועצה כפופה לתקנון המועצה שהוא ברוח "תקנון העל".

2. עקרון השוויון והחירות

עקרון השוויון בא לידי ביטוי בבחירות דמוקרטיות בכמה עניינים:

- « כל קול שווה במשקלו למשנהו.
- « כולם שווים בזכות להיבחר.
- « מתן הזדמנות שווה לכל אחד להתמודד בבחירות על פי קריטריונים אחידים.

עקרון החירות בא לידי ביטוי בבחירות דמוקרטיות בכמה עניינים:

- « חירותו של כל אזרח לבחור ולהיבחר.
- « חופש ביטוי בתעמולת בחירות.
- « חופש התארגנות במסגרת הקמת מועצה על פי מפתח נציגות.
- « קיום בחירות חשאיות שנועדו למנוע הפעלת לחצים על הבוחר ולהבטיח חופש בחירה.

3. בחירות כלליות

כל בני הנוער זכאים להשתתף בבחירות למוסדות המייצגים, וזאת בכפוף למבנה המועצות.

4. בחירות חשאיות

איש מלבד הבוחר אינו רשאי לדעת במי הוא בוחר, וזאת על מנת להימנע מלחצים ולממש את עקרונות החירות וחופש מצפון.

5. בחירות מחזוריות

הבחירות מתקיימות במרווחי זמן סדירים הקבועים בתקנון המועצה, וזאת על מנת להבטיח את עקרון "שלטון העם" ולממש את הזכות לבחור ולהיבחר. אם מתקיימות בחירות מיוחדות, יש לקבוע בתקנון המועצה את התנאים והעקרונות לקיום בחירות אלו.

6. בחירות ישירות/יחסיות

« אם תקנון המועצה קובע כי הבחירות תהיינה ישירות, פירושו של דבר הוא, כי הבוחר מצביע ישירות בעד רשימת מועמדים למועצה, או שהבוחר מצביע ישירות בעד בעלי תפקידים המהווים את מזכירות המועצה. לאמור, הבחירה היא אישית לאדם ולא לרשימה.

« אם תקנון המועצה קובע כי הבחירות תהיינה יחסיות, פירושו של דבר הוא, כי שיטת הבחירות היא רשימתית, לאמור, הבוחר מצביע עבור רשימה "מפלגתית" שהרכבה נקבע על פי החלטת ה"מפלגה" או על סמך תוצאות הבחירות המקדימות ("פריימריז") שנערכו ב"מפלגה". כמו כן, ה"מפלגות" זוכות לייצוג במועצה על פי כוחן היחסי, העולה מספירת הקולות הכשרים של המצביעים.

7. התמודדות חופשית

קיומה של תחרות הוגנת בין שני מתמודדים או יותר, על מנת לאפשר קיומה של אלטרנטיבה לשלטון.

8. תקנון בחירות

תקנון הבחירות נועד לקבוע את סדרי ההצבעה, מועדי הגשת מועמדות, הצגת רשימת הבוחרים הכשרים, קוד אתי שיקבע מה מותר ומה אסור בתעמולת הבחירות. התקנון צריך להיות גלוי וחשוף לכל דורש על מנת לאפשר את קיום כל העקרונות הנכללים במסמך זה.

9. עקרון הכרעת הרוב

ההחלטות במועצה מתקבלות על ידי רוב הנציגים ולא על ידי יחיד או קבוצה, לאחר שניתנה במה גם לעמדות מיעוט.

נימוקים המצדיקים את קיומו של עקרון הכרעת הרוב במשטר דמוקרטי:

- « החלטת הרוב קרובה יותר להחלטת העם, משום שמבחינה מספרית הרוב קרוב יותר לסך כל האזרחים המרכיבים את העם.
- « החלטת רוב המתקבלת בהליך דמוקרטי מבטיחה את מחויבות הנציגים למימושה של ההחלטה.
- « אחדות דעים לא תמיד אפשרית. ללא עקרון הרוב אנו עלולים להיגרר לאנרכיה או לעריצות.

בתהליך קבלת החלטות במועצה על פי הכרעת הרוב, קיימות שיטות שונות לקביעת הרוב:

רוב רגיל - פירושו קבלת הכרעה על פי מספר הקולות הרב ביותר של האנשים שהשתתפו בהכרעה.

רוב מוחלט - פירושו קבלת הכרעה על פי יותר מ-50% מכלל הקולות הבוחרים.

רוב מיוחס - פירושו קבלת הכרעות על פי יותר משני שלישים מכלל קולות הבוחרים המייצגים את המליאה.

לסיכום

כדי להחליט מהי שיטת הבחירות הרצויה במסגרת שבה אתם פועלים, יש לשקול את היתרונות והחסרונות של כל שיטה. שיטת הבחירות תיקבע בהכרעה דמוקרטית על ידי כל הנוגעים בדבר, בהתאם לסדר העדיפויות ולתרבות המקום, וזאת בכפוף ל"תקנון העל".

ראוי לציין שתנאי מוקדם להפעלת שיטה זו או אחרת הוא הסכמה מוקדמת של רוב החברים במועצה לגבי השיטה שתונהג בה, וזאת בכפוף ל"תקנון העל" ולמועצה שאלה היא כפופה (רשותית, מחוזית, ארצית). משמעותה של ההסכמה היא שרוב הנציגים, נבחרי הציבור, מקבלים את הערכים המרכזיים שעליהם מתבססת שיטת הבחירות במועצות השונות.

כתבה: עפרה בן גד

סוגי מועצות התלמידים והנוער

המערך הארגוני של המועצות בישראל - "גלגל המועצות"

הזכות להתאגדות של ילדים ונוער מפורסמת באמנת זכויות הילד של האו"ם (1992) עליה חתומה מדינת ישראל. זכות זו קובעת שלכל נער/ה ניתנה האפשרות להציע עצמו לבחירה על ידי עמיתיו בכל מסגרת מאורגנת, מוסדרת ומוכרת על ידי המימסד. במטרה לאפשר לכלל הנוער בישראל לבחור ולהיבחר ולייצג את בוחריו בכל מידרג עד לייצוג ברמת המדינה נקבע "גלגל המועצות"

בגלגל המועצות - 4 מדרגים:

המוסדי - (בית ספר / מוסד חינוכי)

- רשותי / אזורי

- מחוזי

- ארצי

◀ מועצת תלמידים בית ספרית:

מועצה הנבחרת על ידי כלל התלמידים בדרך דמוקרטית ופועלת בתוך בית הספר, עם אוכלוסיית בית הספר ועבודה. כל בית ספר יחליט מהי שיטת הבחירות המתאימה לו (בחירה אישית, לפי רשימות או מפלגות, לפי שכבות גיל וכדומה) על בסיס תקנון בית הספר, תקנון המועצה הקודמת ותקנון הבחירות. על המועצה לדאוג לייצוג הולם של כל תלמידי בית הספר (עולים, תלמידים במסלולים שונים, תלמידים חלשים וכדומה).

המועצה מייצגת את כלל תלמידי בית הספר ואת צרכיהם בפני ההנהלה ומגשרת בין כלל באי בית הספר. נציגים נבחרים מהמועצה הבית ספרית יבחרו וייצגו את תלמידי בית הספר במועצת התלמידים והנוער הרשותית.

◀ מועצת תלמידים ונוער רשותית:

מועצה המייצגת את מגוון בני הנוער ביישוב ופועלת למענו. המועצה כוללת את כל מסגרות החינוך ביישוב, הפורמלי והבלתי פורמלי (בתי ספר, מרכזים קהילתיים, תנועות נוער וארגוני נוער) ואת כל אוכלוסיות בני הנוער. נציגי כל המסגרות המיוצגות נקבעים על בסיס בחירות דמוקרטיות, ויש לשמור על

ייצוג הולם ויחסי לחברים השותפים בכל הגופים המייצגים.

נציגים נבחרים מהמועצה הרשותית יבחרו וישתתפו במועצת התלמידים והנוער המחוזית

◀ מועצת תלמידים ונוער מחוזית:

נציגי המועצה המחוזית נבחרים מקרב מועצות תלמידים ונוער רשותיות. המועצה המחוזית מייצגת את כלל בני הנוער מהמועצות הרשותיות במחוז ופועלת למענו, היא כוללת את נציגי הרשויות במחוז (שנבחרו בבחירות דמוקרטיות במיוחד לתפקיד זה). מספרם נקבע על פי מספר בני הנוער ברשויות השונות, (מפתח נציגות) תוך התייחסות הוגנת לגודלה.

קיימות שבע מועצות מחוזיות (ירושלים, תל אביב, מרכז, חיפה, צפון, התישבותי, דרום).

מהמועצה המחוזית ייבחרו נציגים בצורה דמוקרטית למועצת התלמידים והנוער הארצית

◀ מועצת תלמידים ונוער ארצית:

מועצת התלמידים והנוער הארצית היא הגוף הנבחר והמייצג של כלל בני הנוער בארץ. הנציגים נבחרים בבחירות דמוקרטיות מהמועצות המחוזיות. במועצה הארצית מיוצגים בני נוער מכל מיגוון בני הנוער חילוניים, דתיים, יהודים וערבים. כמו כן נכללים בה נציג דרוזי ונציג בדווי.

מועצת התלמידים והנוער הארצית מייצגת את בני הנוער מכל אירגוני הנוער, תנועות הנוער וגופי הנוער השונים. המועצה מגשרת בין בני הנוער לבין מקבלי ההחלטות במשרד החינוך, בכנסת, בממשלה ובפורומים שונים הפועלים או נוגעים בנושאים הקשורים לבני הנוער. נציגי המועצה הארצית מייצגת את הצרכים של בני הנוער ומנהלת דיאלוג עם כל מקבלי ההחלטות.

הערה: במסגרת פעילות המועצות על כל סוגיהן, הן אינן עוסקות הפעילות מפלגתית ואינן מקדמות אינטרסים מפלגתיים כלשהם.

הנציגים המייצגים תנועות נוער ונבחרים למועצות הרשותיות- מייצגים רק תנועות שמוכרות על ידי משרד החינוך.

וועידת המועצות

אחת לשנה מתכנסת ועידת מועצות התלמידים והנוער. זהו גוף עליון שהחלטותיו מחייבות את כל המועצות בגלגל. הוועידה הארצית הינה המוסד הדמוקרטי הרחב ביותר בגדר "אסיפת עם". הוועידה מונה כ-700 צירים נבחרים (נציגים), תלמידי כיתות י' עד י"ב מרחבי הארץ, המייצגים כ-700,000 בני נוער בישראל.

בכל שנה מתכנסת הוועידה במחוז אחר והיא מתווה את המדיניות הכללית של כל המועצות בארץ לשנה הקרובה. לקראת כינוסה של הוועידה הארצית, הצירים העתידיים להשתתף בה נוטלים חלק בוועידה מכינה מחוזית. מועצת התלמידים והנוער הארצית בוחרת בכותרת אשר תכניה נבחרים על ידי הצירים בוועידות המכינות. הוועידה מתקיימת בדרך כלל בחודש מאי והחלטותיה מנוסחות על ידי ועדה מתמדת, הנבחרת במהלך יום הוועידה, ובסיומו מתקיימת עליהן הצבעה.

החלטות הוועידה משמשות בסיס לתכנון השנתי של עבודת המועצות במדרגים השונים.

מבנה מועצות התלמידים והנוער

מודל גלגלי השיניים של המועצות נבחר כדי לסמל את הקשר ההדוק בין המועצות ואת השפעות הגומלין שביניהן.

הקשר ההדוק בין המועצות השונות תורם:

1. לחתירה למטרות על משותפות
2. ליצירת ארגון מייצג בעל שפה משותפת המוכרת גם על ידי כל רשויות השלטון
3. לייצוגיות מובנית, השומרת על מדרג המועצות
4. להעשרה הדדית
5. לתמיכה הדדית
6. לשיפור התפוקות של כל המועצות
7. להעצמה אישית

החסרונות של מודל "גלגל השיניים":

- « עומס הולך וגדל על הנציגים ככל שהם עולים בהיררכיית המועצות.
- « פגיעה בתפקוד אחד הגופים עלולה לשתק את שאר המערכות.
- « צורך ביצירת הלימה בין פעילות כל הגופים המחייבת תקשורת ושיתוף פעולה מתמידים.
- « פגיעה מסוימת באוטונומיה של כל גוף בנפרד.

הערה: יש לתת את הדעת על כך שלעתים חיסרון מהווה יתרון ואילו יתרון מהווה חיסרון.

אמנת מועצות התלמידים והנוער

בכ' אייר התשנ"ו (9.5.1995) נחתמה בירושלים אמנת נציגי המועצות ובה נאמר: "מועצות התלמידים והנוער בישראל יפעלו על פי ערכים דמוקרטיים. נציגי הנוער והתלמידים בארץ מתחייבים לפעול על פי סעיפי האמנה ורוחה, ליישמה ולהפיצה בקרב מועצות התלמידים והנוער".

מטרת האמנה לשמש אבן יסוד לפעילות מועצות התלמידים והנוער בארץ.

האמנה מושתתת על ארבעה עקרונות:

- « ייצוגיות
- « מעורבות
- « אחריות
- « כבוד הדדי

בעד סעיפי האמנה הצביעו ברוב מכריע 720 מתוך 760 צירים - נציגים מכל בתי הספר העל יסודיים בארץ, שנבחרו בבחירות דמוקרטיות.

סעיפים חשובים לעבודת נציגים נבחרים וחלוקתם על פי האמנה:

ייצוגיות

שליח ציבור נבחר
סדר יום ציבורי
התנהגות דמוקרטית
שמירה על התקנון
דוגמה אישית
נאמנות לבוחרים ולתומכים
ייצוגיות מכובדת

מעורבות

תהליך קבלת החלטות
חובת דיווח
תגובות
יוזמה
תכנון וביצוע אירועים שונים
מעורבות אחראית

אחריות

נוכחות קבועה, התמדה בנוכחות
קבלת החלטות שקולה
שיתוף ועדכון קהל הבוחרים
ביקורת בונה
עקביות בעשייה
דבקות במטרה
שמירה על נהלים

כבוד הדדי

יושר והגינות
שמירה על כבוד האדם
שמירה על זכויות המיעוט
הימנעות מאפליה
שמירה על כללי הדיבור ההולם
שמירה על חופש הביטוי
שמירה על חופש הדת
שמירה על צנעת הפרט

דוא"ל.....Moatzaty@gmail.com
פקס.....03-9180852
בתוכן.. מועצת התלמידים והמנער הארצית
בית הספר לעובדי חינוך ומנער
רחוב קפלן 42, פתח תקווה

מועצת התלמידים
והמנער הארצית
Moatzat National Students
and Miners Council
مجلس الطلاب ومعلمي التربية

אמינות

על נציגי המועצה לפעול בשקיפות כלפי המליאה וכלפי קהל הבוחרים.
על חברי המועצה להנגיש לציבור מידע על פעילות המועצה.
על חברי המועצה להקפיד על הליך ביקורת ובקרה אובייקטיבי והוגן.
על חברי המועצה לממש את התחייבויותיהם לקהל הבוחרים.
על חברי המועצה לפעול לשוויון חברתי ולקידום טובת בני המנער.
על נציגי המועצה לפעול באמינות ובאחריות.
על חברי המועצה להתנהל בדרך הוגנת, תקינה, ישרה, שוויונית צודקת, שקופה ונקייה.
על חבר המועצה להיות בעל טוהר מידות, להבין את תפקידו ולפעול בדרך ערכית.
על בעל תפקיד לבצע את תפקידו נאמנה.
חבר מועצה לא ינצל את תפקידו ואת מעמדו לקידום עניינים אישיים או להשגת טובות הנאה.
חבר מועצה לא יטעה את בוחריו, את חברי המליאה ואת הציבור בכלל.

תקנון העל

"תקנון העל" אושר בוועידה ארצית של מועצות התלמידים והנוער שהתקיימה ב-15.5.97 בירושלים, בתמיכת 743 צירים מתוך 770. בוועידה זו נקבעו עשרה עקרונות.

בשנת 2001 עודכן "תקנון העל" ואושר בנוכחות 620 מתוך 690 צירים ושולב בו סעיף חדש של מבקר המועצה.

חשיבות "תקנון העל":

- « יצירת מכנה משותף לכל המועצות הנבחרות בבחירות דמוקרטיות.
- « יצירת שפה משותפת אחידה לכל המנהיגות הייצוגית והנבחרת.

"תקנון העל" מהווה בסיס לפעילות תקינה של כל מועצה ולכל תקנון שנכתב על ידי נציגי המועצות השונות.

"תקנון העל" עוסק בנושאים הבאים:

- « מטרות המועצה
- « מבנה המועצה
- « תהליך בחירת בעלי התפקידים במועצה
- « נציג המועצה - תפקידו ואחריותו
- « נציגות גופים במועצה
- « תהליך קבלת החלטות במועצה
- « סדרי עבודה
- « תקנון המועצה
- « מבקר המועצה
- « פרוטוקול ישיבות
- « תדירות המליאות
- « "העיקרון השנים עשר" - אין פעילות מפלגתית במועצה

הנציגים אינם רשאים לייצג עמדות מפלגתיות בשם בני הנוער אותם הם מייצגים בכל פורום שהוא.

חוקים שנחקקו בשיתוף עם מועצת התלמידים והנוער הארצית

חוק זכויות התלמיד - עיקרי החוק משנת 2001

א. **הזכות לחינוך** - זכותם של כל תלמיד ותלמידה בישראל לזכות בחינוך הולם, טוב והוגן.

ב. **הזכות לשוויון בחינוך** - זכותם של כל תלמיד ותלמידה בישראל לזכות בהתנהגות שווה בחינוך ללא הבדל על רקע חברתי-כלכלי, או מטעמים עדתיים או בהשקפה פוליטית, בין של התלמיד ובין של הוריו, בכל אחד מהתחומים הבאים:

- (1) רישום, קבלה או הרחקה של תלמיד ממוסד הלימודים.
- (2) קביעת תוכנית לימודים ומסלולי קידום נפרדים באותו מוסד חינוך.
- (3) קיום כיתות נפרדות באותו מוסד חינוך.
- (4) הפעלת כללי משמעת.

ג. **הזכות לערער** - זכותם של כל תלמיד ותלמידה לערער לפני ועדת שימוע, על החלטת מוסד החינוך בו הם לומדים, לפיה הם יורחקו לצמיתות.

ד. **הזכות לשימוע** - זכותם של כל תלמיד ותלמידה בישראל להישמע בסיוע הוריהם, בפני ועדת שימוע מחוזית, שאת החלטתה ינחו רוח החוק ושיקולי צדק שוויוניות.

ה. **הזכות להיבחן בבחינות בגרות** - זכותם של כל תלמיד ותלמידה בישראל להיבחן בבחינת בגרות ממשתלתית, בכפוף לקריטריונים שאותם יקבע שר החינוך.

1. הזכות לכללי משמעת הוגנים

(1) זכותם של כל תלמיד ותלמידה שינהגו כלפיהם באופן ההולם את כבוד האדם ובכלל זה הוא זכאי שלא ינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים, משפילים או כל אמצעי אחר הפוגע בכבודו כאדם.

(2) זכותם של כל תלמיד ותלמידה בישראל שלא ינקטו כלפיהם כל אמצעי ענישה בשל מעשה או מחזל של הוריהם.

2. הזכות להקים מועצת תלמידים - זכותם של

התלמידים בכל מוסד חינוכי בישראל להקים מועצת תלמידים, אשר תייצג נאמנה את האינטרסים שלהם אל מול מוסד החינוך.

ח. **הזכות לקבלת מידע** - זכות התלמידים והוריהם לקבל דברי הסבר ומידע על חוק זה בראשית כל שנת לימודים בכל מוסדות החינוך.

חוק פקודת העיריות - תיקון 27

הוספה סעיף 149

"בפקודת העיריות"

"ועדה לקידום מעמד הילד"

אחרי סעיף 149 יבוא:

149 (א) המועצה תבחר ועדה שתפקידה ליזום ולתכנן פעילות לקידום הילד ובני הנוער להגן עליהם ולהבטיח את זכויותיהם, לרבות מימוש עקרונות של טובת הילד, אי אפליה, הזכות להתפתחות בתנאים נאותים וזכותם של ילדים ובני נוער להשמיע את דעתם ולהשתתף בצורה נאותה בקבלת החלטות הנוגעות לענייניהם.

(ב) חברי הוועדה יהיו:

- (1) שלושה עד חמישה חברי מועצה;
- (2) מנהל אגף החינוך;
- (3) מנהל אגף הרווחה או מנהל המחלקה לשירותים ציבוריים;
- (4) אחד ממנהלי בתי הספר בעיר;
- (5) נציג ארגון המורים העל יסודיים;
- (6) נציג ארגון מורי אגודת ישראל - בעיר שבה פועל מוסד חינוך שמוריו חברים בארגון: בפסקה זו, "מוסד חינוך" - מוסד חינוך חובה במשמעותו בחוק לימוד חובה, התשי"ט-1949 (2);
- (7) נציג הסתדרות המורים;
- (8) יושב ראש מועצת התלמידים העירונית;
- (9) יושב ראש ועד ההורים העירוני;
- (10) מפקד תחנת המשטרה שבתחום סמכותו נמצאת העיר;
- (11) נציג תנועות הנוער בעיר;
- (12) נציג ארגון התנדבותי שעניינו קידום ענייני ילדים ונוער;
- (13) חברים נוספים כפי שתקבע המועצה.

נתן שרנסקי
שר הפנים

אהוד ברק
ראש הממשלה

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

(2) ס"ח התשי"ט, עמ' 287.

חוק לתיקון פקודת העיריות (תיקון 72), התש"ס-2000.

חוק תיקון פקודת העיריות - תיקון 03*

זכות בחירה לרשות מגיל 17

חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 30), התש"ס-2000.
בחוק הרשויות המקומיות (בחירות) התשמ"ה-1965 (להלן החוק העיקרי) בסעיף 13.

1. בפסקה 1 במקום "יום הולדתו ה-18" יבוא "יום הולדתו ה-17".
 2. בפסקה 3 בסופה יבוא "או משום שיום הולדתו ה-18 חל לאחר היום הקובע לגיל הזכאות לבחור כהגדרתו בחוק הבחירות לכנסת".
- * נתקבל בכנסת ביום י"ז בתמוז התש"ס (17 ביולי 2000). הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2881 מיום ג' באייר התש"ס (5 ביוני 2000) עמ' 410.

חוק הרשויות המקומיות (מנהל יחידת הנוער ומועצת תלמידים ונוער), התשע"א-1102

1. הגדרות

- בחוק זה - "חוק לימוד חובה" - חוק לימוד חובה, התש"ט-1949;
- « "חינוך בלתי-פורמלי" - חינוך לילדים ולנערים ברשות חינוך מקומית, מחוץ לשעות הפעילות של מוסד חינוך, הכולל חינוך חברתי, ערכי וקהילתי, ומיועד להשגת המטרות האמורות בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953;
- « "יחידת נוער ברשות חינוך מקומית" - מינהל, אגף, מחלקה או כל גוף אחר ברשות חינוך מקומית המופקדים על ענייני החינוך הבלתי-פורמלי ברשות החינוך המקומית;
- « "ילד", "נער" ו"מוסד חינוך" - כהגדרתם בחוק לימוד חובה;
- « "מנהל יחידת הנוער" - מי שמונה למנהל יחידת נוער ברשות חינוך מקומית כאמור בסעיף 2;
- « "רשות חינוך מקומית" - כהגדרתה בחוק לימוד חובה, ובלבד שבתחומה יש 1,000 ילדים ונערים, לפחות;
- « "השר" - שר החינוך.

2. מינוי מנהל יחידת נוער ברשות חינוך מקומית

- (א) בכל רשות חינוך מקומית ימונה מנהל יחידת נוער.
- (ב) מנהל יחידת הנוער יהיה אחראי על החינוך הבלתי-פורמלי ברשות החינוך המקומית ועל קידומו.

3. תנאי העבודה של מנהל יחידת נוער

מנהל יחידת נוער יהיה עובד רשות מקומית, ויחולו על מינויו ותנאי העסקתו ההוראות החלות על עובדי אותה רשות מקומית, אלא אם כן נקבעה בדין הוראה אחרת לעניין זה; מנהל יחידת הנוער יועסק בהיקף עבודה של משרה מלאה.

4. כשירות

(א) לא ימונה ולא יכהן אדם כמנהל יחידת נוער, אלא אם כן התקיימו לגביו כל אלה:

(1) הוא בגיר;

(2) הוא אזרח ישראלי או תושב ישראל;

(3) הוא עומד בתנאים בדבר השכלה אקדמית, הכשרה מקצועית, ניסיון מקצועי ועמידה בבחינות, כפי שקבע השר, באישור ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת, ככל שקבע;

(4) הוא לא הורשע בישראל או מחוץ לישראל בעבירה פלילית שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כמנהל יחידת נוער ברשות חינוך מקומית.

(ב) לעניין מסירת מידע מהמרשם הפלילי לגבי הוראות סעיף קטן (א)(4), יחולו הוראות לפי סעיף 170(ב)(1) ו-(3) לפקודת העיריות, לעניין רשות חינוך מקומית, הן בתחומה של עירייה והן בתחומה של מועצה מקומית, בשינויים המחויבים.

5. מועצת תלמידים ונוער ברשות חינוך מקומית

(א) בכל רשות חינוך מקומית תוקם מועצת תלמידים ונוער (להלן - המועצה).

(ב) במועצה יהיו בין 15 ל-60 חברים, בהתאם לשיקול דעתו של מנהל יחידת הנוער באותה רשות חינוך מקומית.

(ג) המועצה תכלול נציגים ממוסדות חינוך, ממרכזים קהילתיים, מתנועות נוער, מארגוני נוער וכיוצא באלה, ובלבד שהם תלמידים או נערים המתגוררים בתחומה של אותה רשות חינוך מקומית.

(ד) נציגי המועצה ייבחרו בידי תלמידים ונערים המתגוררים בתחומה של רשות החינוך המקומית, אחת לשנה.

(ה) בסעיף זה, "תלמיד" - מי שלומד במוסד חינוך בכיתות ז' עד י"ב.

6. תפקידי המועצה

(א) המועצה רשאית ליעץ לגורמים שונים ברשות המקומית בעניינים

הקשורים, במישרין או בעקיפין, בילדים ובנערים, ובכלל זה לראש הרשות המקומית, לסגנו, לוועדת החינוך, לוועדה לקידום מעמד הילד, למנהל מחלקת החינוך ולמנהל יחידת הנוער.

(ב) המועצה תייצג את עניינם של ילדים ונערים לפני הרשות המקומית ותפעל להעברת בקשותיהם לגורמים הנוגעים בדבר ברשויות מקומיות או ברשויות המדינה, למעקב אחר קבלת תשובות לבקשות, להופעה לפני אותם גורמים ולהעברת התשובות למבקשים.

7. סדרי עבודת המועצה

(א) המועצה תתכנס אחת לחודש, לפחות.

(ב) מנהל יחידת הנוער ייפגש עם המועצה אחת לחודשיים, לפחות.

(ג) השר רשאי, באישור ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת, לקבוע הוראות לעניין סדרי עבודתן של מועצות.

8. נהלים בדבר בחירת המועצה ודרכי עבודתה

מנהל יחידת נוער יסדיר בנהלים שיפרסם באתר האינטרנט של רשות החינוך המקומית עניינים כמפורט להלן, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה: סדרי בחירתה של המועצה, פרסום שמות חבריה, מועדי כינוס ומקום כינוסה, סדרי הכינוס של המועצה וארגון פעילותה.

9. תקציב

(א) תקציב שנתי להשתתפות חלקית של משרד החינוך בעלות השכר של מנהלי יחידות הנוער ברשויות המקומיות, ייקבע בתחום פעולה נפרד, בסעיף תקציב משרד החינוך בחוק התקציב השנתי; בסעיף זה, "תחום פעולה" ו"סעיף תקציב" - כהגדרתם בחוק תקציב שנתי, כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

(ב) השתתפות משרד החינוך בעלות השכר של מנהל יחידת נוער כאמור בסעיף קטן (א) תהיה חלקית, על פי מצבה החברתי והכלכלי של הרשות המקומית, כפי שקבע השר, בצו.

10. ביצוע ותקנות

השר ממונה על ביצועו של חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

11. החלה על רשויות חינוך מקומיות נוספות

השר רשאי, באישור ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת, להחיל בצו את הוראות חוק זה על רשויות חינוך מקומיות שבתחומן יש פחות מ-1,000 ילדים ונערים, בתנאים שיקבע כאמור.

12. **תיקון חוק הרשויות המקומיות** (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך) - מס' 3

בחוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך), התש"ס-2000 - (ו) בסעיף 2 -

(א) בהגדרה "הקצבות", אחרי "מוסדות החינוך" יבוא "ולשם השתתפות חלקית של משרד החינוך בעלות השכר של מנהלי יחידות הנוער";

(ב) בסופו יבוא:

"מנהל יחידת הנוער" - כהגדרתו בחוק הרשויות המקומיות (מנהל יחידת הנוער ומועצת תלמידים ונוער), התשע"א-2011;

(3) בתוספת, בסופה יבוא:

"(7) השתתפות חלקית של משרד החינוך בעלות השכר של מנהלי יחידות הנוער".

13. תחילה, תחולה והוראות מעבר

(א) תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו (להלן - יום התחילה).

(ב) הוראות סעיף 9 יחולו על רשויות חינוך מקומיות שמכהן בהן מנהל יחידת נוער שמונה לפי הוראות סעיף 2 ומתקיימות בו הוראות סעיפים 3 ו-4, או שרואים אותו כמי שמונה לפי סעיף 2, כאמור בסעיף קטן (ה), ומתקיימות בו הוראות סעיף 3.

(ג) מונה או כיהן מנהל יחידת נוער ברשות חינוך מקומית כאמור בסעיף קטן (ב), יחולו מיום מינויו או מיום התחילה, לפי העניין, הוראות סעיפים 5 עד 8, לגבי אותה רשות חינוך מקומית.

(ד) בתוך שלוש שנים מיום התחילה, ימונה בכל רשות חינוך מקומית מנהל יחידת נוער לפי הוראות חוק זה.

(ה) מי שכיהן כמנהל יחידת נוער ברשות חינוך מקומית ערב יום התחילה, יראו אותו כמנהל יחידת נוער שמונה לפי סעיף 2, ובלבד שבתום שלוש שנים מיום התחילה יתקיימו בו הוראות סעיפים 3 ו-4.

[1]. ס"ח 2294, התשע"א (10.4.2011), עמ' 799. הצ"ח - ממשלה ו-561, התשע"א, עמ' 410.

אמנות שנכתבו ונחתמו

אמנה עם כנסת ישראל - בשנת היובל לכינונה של הכנסת נחתמה אמנה ב-25 בינואר 1999, ח' בשבט תשנ"ט ובה נכתב:

מתוך רצון להפיץ את עקרונות הדמוקרטיה, אנו יושב ראש הכנסת ויושב ראש מועצת התלמידים והנוער הארצית מחליטים: לפעול במשותף כדי לקרב את הכנסת לנוער וכדי להביא למעורבות מעשית של הנוער במהלך חקיקת חוקים הקשורים בחיי הנוער ובמעמדו.

חתמו: ח"כ דן תיכון יו"ר הכנסת ובן מיוסט יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית.

אמנה לשיתוף פעולה בין הרשויות המקומיות - מרכז השלטון המקומי לבין מועצות התלמידים והנוער בישראל, נחתמה באשדוד, ב-11.5.99 בוועידה הארצית של מועצות התלמידים והנוער.

חתמו: עדי אלדר - יו"ר מרכז השלטון המקומי, יעל ארמוני, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית ואברהם עודד כהן, סמנכ"ל ומנהל מינהל חברה ונוער.

אמנה לשיתוף פעולה בין משטרת ישראל לבין משרד החינוך התרבות והספורט באמצעות מינהל חברה ונוער מועצת התלמידים והנוער.

האמנה מעודדת מעורבות בני נוער בפעילות בנושאים של אלימות, סמים, אלכוהול ונהיגה לא זהירה הפוגעים בבני הנוער והילדים בקהילה. האמנה נחתמה במרס 2004

חתמו: שלמה אהרונישקי, מפכ"ל המשטרה, שירין גבאי, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית, אברהם עודד כהן, סמנכ"ל ומנהל מינהל חברה ונוער ורונית תירוש, מנכ"לית משרד החינוך התרבות והספורט.

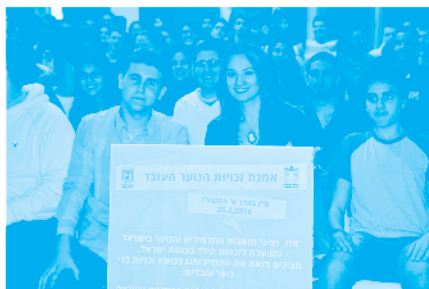

אמנת הנוער הישראלי להתנהגות נאותה באינטרנט.

נחתמה בשבט תשע"ב-2012 בין כנסת ישראל, משרד החינוך ומועצת תלמידים ונוער ארצית.

האמנה נכתבה להתנהגות בני הנוער בשמוש אחראי באינטרנט תוך שמירה על פרטיות התלמיד מחד ובטחונו מאידך.

חתמו: שר החינוך, ח"כ גדעון סער, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת אלקס מילר, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית- אופק הרניק

אמנה עם ועדת זכויות הילד בכנסת בין אנשי הוועדה ובין מועצת התלמידים והנוער הארצית על שמירת זכויות בני הנוער העובדים.

האמנה נכתבה במטרה לשמירת זכויות בני הנוער העובדים, בדגש עם מתן מענה, מוקד פניות וסיוע לבני הנוער ה"מנוצלים" ללא שמירה על זכויותיהם.

האמנה נחתמה ב-25.02.2016 על ידי יו"ר הוועדה ד"ר יפעת שושן ביטון, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית אליאב בטיטו ועוד 160 יושבי ראש מועצות תלמידים ונוער רשות.

נספחים

"טיפ לתיק" - עקרונות הנחיה

(על פי ראשי התיבות "קתימב"ה")

התלהבות

כשהמנחה מתלהב מהנושא
(קצב, מצב רוח), ומשדר
אהבה, אמפתיה...
כל אלה מעוררים את הקבוצה
ומעודדים עשייה והקשבה גבוהה

ביטחון עצמי

כשמנחה שולט בחומר,
מאמין בדרכו - הוא
משדר ביטחון עצמי

מבט

קשר עין בין מנחה לקבוצה
יוצר שליטה, נותן תשומת
לב אישית מוסיף עניין
והקשבה

קתימב"ה

קול

שימוש נכון בקול יכול לעודד
את הקבוצה, להכניסם לאווירה
ולפעילות.
דיבור בקול רגוע, טון נעים ורך
לשון תקינה, שימוש נכון בסלנג

תנועה

תנועת בחדר המנחה
מסייעת ליצירת קשר
עם הקבוצה, לשבירת
שיגרה, מעוררת
ומכניסה "פילפל"
לפעילות.

ידיים

תנועות ידיים יכולות לחזק
דגשים ומסרים בפעילות.

מועצות תלמידים

1. מבוא

החינוך לאורח חיים דמוקרטי הוא אבן יסוד מרכזית בחברה דמוקרטית. "התפיסה החינוכית של טיפוח מנהיגות נוער ייצוגית מושתתת על ההכרה שחינוך לדמוקרטיה לא יכול להסתמך רק על התיאוריה, אלא חייב לכלול גם את החוויה ההתנסותית, שתאפשר לבני הנוער להבין ולהפנים כראוי את תפקידו וחשיבותו של מנהיג במשטר דמוקרטי ואת אחריותם של הבוחרים בתהליך הבחירה וביום שאחרי" (קרמניצר-שנהר, 1996). מועצת התלמידים בבית הספר, המונחת והמודרכת על ידי מינהל החברה והנוער במשרדנו, היא אתגר חינוכי לטיפול מנהיגות נוער ייצוגית המקדמת את הערכים הדמוקרטיים בבית הספר ובקהילה. הפעילות של חברת התלמידים ומועצות התלמידים מוזמנת התנסות באזרחות פעילה תוך עמידה על זכויות האדם והאזרח. מעורבותה של המועצה בחיי בית הספר מסייעת בטיפול אקלים מיטבי ומחזקת את זיקת התלמידים ואת השתייכותם להוויה הבית-ספרית והקהילתית.

פעילותה של מועצת התלמידים בבית הספר מובנית על בסיס ערכים ועקרונות כגון כבוד האדם וחירותו, הזכות לשוויון ולהבעת דעה, שמירת החוק, "הרוב והמיעוט" ו"העם למען העם". המועצה אמורה לייצג את כלל התלמידים בבית הספר, ובכלל זה קבוצות ייחודיות כמו עולים, תלמידים בעלי צרכים מיוחדים ועוד, ולפעול בתיאום עם בוחריה ועם חוקי המוסד החינוכי שבו היא פועלת.

מועצת התלמידים בבית הספר פועלת מתוקף "אמנת זכויות הילד", "חוק זכויות התלמיד" (התשס"א-2000) ו"חוק הרשויות המקומיות - מינהל יחידת הנוער ומועצת תלמידים ונוער" (התשע"א-2011).

2. מטרת מועצת התלמידים בבית הספר

- * לטפח תרבות הנהגה דמוקרטית בקרב התלמידים ובין כל באי בית הספר
- * לחזק ערכים של אזרחות פעילה במשטר דמוקרטי הלכה למעשה
- * לייצג את התלמידים בכל פורום של קובעי מדיניות
- * לגשר ולקשר בין קהל הבוחרים - התלמידים - ובין הגוף התומך, הנהלת בית הספר

- * לדאוג לזכויות התלמידים ולחובותיהם
- * לטפח בקרב חברת התלמידים והנבחרים הנהגה ערכית, המאמצת נורמות של התנהגות מוסרית תוך הקפדה על ערך הכבוד ההדדי ברוח ההולמת אורח חיים דמוקרטי ופלוורליסטי
- * לפתח את ערך האחריות והייצוגיות בקרב כלל התלמידים
- * להקנות מיומנויות של התנהגות במסגרות ניהול ציבוריות (כמו ניהול מו"מ, קבלת החלטות, פרסום, שיווק, התמודדות עם קונפליקטים, פתרון הוגן, גישור, דיונים בדילמות וכד').

3. מבנה מערך המועצות בישראל

- * מועצות התלמידים מאגדות במסגרת מחברת ובעלת זיקה בין מועצה למועצה. להלן פירוט המועצות:
- * מועצת תלמידים בית-ספרית/מוסדית
- * מועצת תלמידים ונוער רשותית, המורכבת מנציגים נבחרים מבתי הספר, מנציגי ארגונים נבחרים ברשות, מנציגי תנועות הנוער שנבחרו לייצג את בני הנוער במועצה הרשותית ומנציגים שנבחרו על ידי המתנדבים ועל ידי כל גוף המוכר על ידי משרד החינוך
- * מועצת תלמידים ונוער מחוזית, המורכבת מנציגים מכל הרשויות
- * מועצת תלמידים ונוער ארצית, המורכבת מנציגים נבחרים מכל המחוזות.

4. ועידת המועצות

ועידת המועצות היא הגוף העליון של אגודת המועצות בישראל, והיא ממונה על קביעת סדר היום הציבורי של מועצות התלמידים בכל שנה נתונה. הוועידה מורכבת מצירים המייצגים את כלל התלמידים והנוער בישראל.

מועצת התלמידים וחברת התלמידים בבית הספר יפעלו במהלך השנה לבחירת צירים ולהכנתם לקראת השתתפות בוועידת המועצות המתקיימת פעם בשנה. הצירים ישתתפו בוועדת ההכנה המחוזית לקראת הוועידה הארצית.

5. אופן הפעלתה של מועצת התלמידים הבית-ספרית

5.1 כדי להבטיח שפעילותה של מועצת התלמידים תהיה תקינה ומבוססת על עקרונות דמוקרטיים עליה לעמוד בכל הנדרש בתו התקן של מועצות התלמידים והנוער בישראל (ראה בס"ק 9 להלן).

5.2 אלה העקרונות הדמוקרטיים שהפעלת מועצת התלמידים והנוער מושתתת עליהם:

א. עקרון שלטון העם: כל תלמיד יכול להגיש מועמדות וכל תלמיד יכול לבחור מועמד. הבחירות למועצה מתקיימות בהליך דמוקרטי ידוע מראש, על פי תקנון בחירות שחובר על-ידי נציגי התלמידים ואושר על ידי כלל בעלי זכות הבחירה ופורסם ברבים. בבחירות ישתתפו תלמידי בית הספר בלבד.

ב. עקרון החירות: מועצת התלמידים היא גוף ייצוגי שמספר נציגיו ייקבע במפתח הנציגות כדי שיתאפשר ייצוג של כל מיעוט באופן שוויוני. חובה לבחור בכל מועצה יו"ר מועצה וראשי ועדות - מזכירות המועצה - בבחירות דמוקרטיות חשאיות ובהלימה לתקנון הבחירות. זכותם של בני נוער שונים לדעות שונות ולרצונות שונים ולהבעתם תוך הימנעות מפגיעה באחרים.

ג. עקרון השוויון: לכל קול יש מעמד שווה.

ד. עקרון שמירת החוק: על מועצת התלמידים בבית הספר לקבוע את תקנון המועצה בהלימה ל"אמנת מועצות התלמידים" ול"תקנון-העל של מועצות התלמידים והנוער בישראל" ובהלימה לתקנון בית הספר.

ה. עקרון חופש הביטוי: לכל נציג זכות להשמיע ולהישמע בלי לפגוע באחר.

ו. עקרון הפרדת הרשויות: יש לבחור בכל מועצה מבקר בעל ותק של 6 חודשים לפחות לפני מינויו לתפקיד ולצדו תפעל ועדת ביקורת. על המבקר להגיש פעם בשנה דוח ביקורת לכלל הבוחרים לפני סיום הקדנציה.

ז. עקרון הביקורת הציבורית: מחובתה של מועצת התלמידים לדווח על תכניותיה לכלל התלמידים ולקבל את אישורם לפעולותיה. על המועצה לפרסם את החלטותיה לציבור הבוחרים.

ח. עקרון הגבלת השלטון: חברי המועצה נבחרים לזמן מוגבל (על פי תקנון-העל) במטרה לאפשר למיעוט סיכוי להיבחר ולהשפיע ולשמור על זכויותיו הבסיסיות, כמו חופש ההתארגנות, חופש המצפון וחופש המחשבה והדעה.

ט. עקרון הרצף השלטוני: חברי מועצת התלמידים נבחרים פעם בשנה, והמועצה היוצאת מכהנת עד לכניסתה של המועצה החדשה. על כל חבר במועצה לפעול מתוך אחריות לחברת הבוחרים עד למועד הכניסה של מחליפו.

5.3 תחומי המעורבות, האחריות והשותפות של מועצת התלמידים בבית

הספר יוגדרו במשותף, לאחר משא ומתן עם הנהלת בית הספר ועם צוות המורים (מומלץ גם עם ועד ההורים).

6. מהלך הבחירות ונהליהן

6.1 מי רשאי לבחור ולהיבחר

- א. כל תלמיד יכול להגיש את מועמדותו לבחירות במטרה לייצג את התלמידים במועצה. את הבקשה יש להעביר ליו"ר ועדת הבחירות עד לתאריך שיפורסם על ידי הוועדה.
- ב. כל תלמיד יכול לבחור את מועמדו למועצה.

6.2 ההכנות לבחירות

- א. יש לחבר תקנון בחירות שעל פיו תתנהלנה הבחירות.
- ב. מועצת התלמידים היוצאת תעדכן ותאשר מחדש את תקנון הבחירות. בבתי ספר שבהם לא פעלה מועצת תלמידים יש לנסח את התקנון יחד עם המורה שמנחה את המועצה. בבתי ספר שבהם קיימת ועדה אתית משפטית, יהיו נציגיה שותפים לניסוח תקנון הבחירות.
- ג. מנחה המועצה יפקח על תהליך הבחירות וישמש בורר בעת חילוקי דעות מהותיים.
- ד. לפני הבחירות יש לפרסם את תקנון הבחירות בקרב חברי קהילת בית הספר: הורים, מורים ותלמידים.
- ה. יש להקים ועדת בחירות שתורכב ממספר אי-זוגי של נציגים שאינם מתמודדים לבחירות ושתפקידה לנהל את הליך הבחירות ולוודא שיקום באופן תקין.
- ו. יש ליידע את כלל התלמידים בבית הספר על אירוע הבחירות ועל התאריך שבו הן תתקיימנה.

6.3 תעמולת הבחירות

- א. יש לקבוע תאריכים מוגדרים שבהם תתנהל תעמולת הבחירות. יש להפסיק את תעמולת הבחירות שעתיים לפני הבחירות ואין לעסוק בה באזור הבחירות.
- ב. כל אחד מתלמידי בית הספר יכול לקחת חלק במסגרת תעמולת הבחירות ולנסות להשפיע על קהל הבוחרים.

- ג. יש לנסח כללים לגבי מהותה והיקפה של התעמולה כדי להבטיח שוויון בהזדמנות הניתנת לכל המתמודדים להציג את עצמם.
- ד. יש להקפיד על ניהול תעמולה הוגן ומכבד.
- ה. בכדי להבטיח שוויון בין המתמודדים למועצה יש לקבוע אמצעי תעמולה זהים לכול ולהקפיד שיהיו ענייניים ויעסקו בתכנים ובנושאים שעליהם נסבה ההתמודדות למועצה.
- ו. בעת קיומו של פאנל מועמדים יש להבטיח כי לכל מועמד יינתן זמן שווה להצגת מצע הבחירות שלו וכן שלכל אחד מהם יוצג מספר זהה של שאלות על ידי קהל הבוחרים ויינתן זמן שווה למענה. שאלה אחת תוצג על ידי מנחה המועצה.

6.4 מועדי קיום הבחירות ולוח עבודת המועצה הבית-ספרית

- א. הבחירות למועצת התלמידים במוסד החינוכי יתקיימו בתחילת כל שנת לימודים ולא יאוחר משבוע לאחר חופשת סוכות.
- ב. הבחירות של יו"ר המועצה הבית-ספרית וחברי המזכירות ונציגי המועצה הבית-ספרית למועצה הרשותית יתקיימו עד כחודש לאחר סיום הבחירות למועצה בבית הספר.
- ג. במינהל ההתיישבותי ייבחרו נציגי מועצות התלמידים מבתי הספר למועצות האזוריות או למועצה המחוזית של המגזר ההתיישבותי (ראה את מבנה מערך המועצות בס"ק 3 לעיל).
- ד. לאחר הבחירות -
 - (1) המועצה תקיים הליך של תיאום ציפיות עם הנהלת בית הספר שיפורסם לכלל חברת התלמידים והמורים;
 - (2) ייקבע לוח זמנים למפגשי המזכירות/המועצה עם הנהלת בית הספר ועם ועד ההורים;
 - (3) יתקיים תהליך של תכנון תכנית העבודה של המועצה שיתבסס על איתור צרכים בקרב חברת התלמידים;
 - (4) חברי המועצה ישתתפו בסמינרים להכשרה ולהעצמה באחריות מנחה המועצה.

7. אחריות מנהל בית הספר

- 7.1 על המנהל לאפשר זמן לקיומן של בחירות דמוקרטיות חשאיות בבית הספר, ובכלל זה זמן להצגת המועמדות של התלמידים.

7.2 עליו להקצות משאבים לפעילות המועצה וכן לספק לה תנאים בסיסים, כגון חדר פעילות, זמן מוקצב וקבוע לפעילות, אפשרות שימוש בטלפון ובפקס, הוצאת פרוטוקול ומכתבים, פרסום מידע, שימוש בשירותי צילום ומחשב וכו'.

7.3 עליו לאפשר לחברי המועצה לדווח על פעילותם ולקיים הליך של שיח נבחרים ובוחרים.

7.4 עליו לעודד את התלמידים לקחת על עצמם תפקידים במועצה ובבית הספר.

7.5 עליו לאפשר לחברי המועצה זמן להכשרה ולהעשרה לשם שיפור ביצועיהם בתפקיד.

7.6 עליו לטפח בקרב התלמידים במועצה את תחושת השליחות הציבורית ולעודד אותם להיבחר כנציגי בית הספר למועצה הרשותית.

7.7 עליו לבחור מנחה למועצה בהלימה לפרופיל התפקיד ולדאוג להכשרתו במסגרת קורס ההכשרה של מינהל החברה והנוער במחוז. המנחה ייבחר מקרב המורים בבית הספר ויפעל להקמת מועצת התלמידים, להכנה של חברת התלמידים לתהליך הדמוקרטי ולמתן ליווי, הדרכה ותמיכה בפעילותם. המנחה יכול להיות הרכז החברתי או מנחה אחר. יש להקצות לו עד 2 ש"ש מסל החינוך החברתי או מהסל הכללי.

7.8 א. בבתי ספר שיש בהם עד 7 כיתות - אם יחליט המנהל למנות מנחה נוסף לרכז החברתי, יקבל המנחה הנוסף ש"ש אחת מסל החינוך החברתי או מהסל הכללי.

ב. בבתי ספר שיש בהם מעל ל-7 כיתות - אם יחליט המנהל למנות מנחה נוסף לרכז החברתי, יקבל המנחה 2 ש"ש מסל החינוך החברתי או מהסל הכללי.

8. מנחה המועצה

8.1 סמכויות המנחה של מועצת התלמידים והנוער

על מנחה מועצת התלמידים והנוער לעבור הכשרה לתפקידו. אחריות ההכשרה היא על מינהל החברה והנוער במחוז. היקף שעות ההכשרה יהיה בהתאם להנחיות מינהל החברה והנוער המפורסמות מדי שנה במסגרת המתווים לפיתוח מקצועי.

אלה סמכויותיו של המנחה:

- א. לפעול לקידום חברת תלמידים ומועצת תלמידים פעילה ויוזמת ברוח ערכי הדמוקרטיה בכלל, ולסייע לעיצוב מנהיגות מועצת התלמידים בפרט
- ב. לייצג את הנהלת בית הספר בקשר עם מועצת התלמידים
- ג. לסייע ביחסי הגומלין בין המועצה, כגוף נבחר ייצוגי, לבין כלל המורים והנהלת בית הספר
- ד. להיות אחראי, כנציג הנהלת בית הספר, לקיום בחירות דמוקרטיות למועצת התלמידים ולסייע בקיומן
- ה. להיות אחראי להכנת התלמידים וצוות המורים לקראת הבחירות למועצה
- ו. להדריך ולהנחות את המועצה הנבחרת (על פי אמנת מועצת התלמידים)
- ז. לדאוג לשילובם של נציגי התלמידים בפורומים השונים הקיימים בבית הספר ובתהליך קבלת ההחלטות
- ח. להדריך את חברי המועצה להתחשב בצרכים הלגיטימיים של כלל התלמידים, מחד גיסא, ושל חברי הצוות בבית הספר, מאידך גיסא
- ט. לסייע בגיבוש תכנית עבודה שנתית
- י. לסייע לתלמידים במפגשים קבועים עם צוות ההנהלה והמורים
- יא. לקיים קשר עם גורמים בקהילה ולסייע לתלמידים בקשריהם עם גורמים בבית הספר ובקהילה
- יב. להיות שותף לצוות היגוי לחינוך חברתי-ערכי-קהילתי בבית הספר ולכל מובילי התכניות הבלתי-פורמאליות שבו
- יג. לעמוד בקשר עם מנחה מועצת התלמידים והנוער הרשותית
- יד. לתכנן מערך משוב והפקת לקחים
- טו. להשתתף בפורום מנחי מועצות בתי ספר והרשות הקיים ברשות ובמחוז
- טז. לסייע למועצה בשיווק פעילויותיה ובפרסומן.

8.2 דרישות התפקיד

- א. על המנחה להיות בעל תואר ראשון ותעודת הוראה.
- ב. עליו להיות בעל ניסיון של שלוש שנים בהוראה ובחינוך כיתה.
- ג. עליו להיות בעל מוכנות לעבודה גם מעבר לשעות ההוראה.

ד. עליו לקבל אישור מהפיקוח של מינהל החברה והנוער במחוז.

8.3 כישורים אישיים

על המנחה להיות בעל הכישורים האלה:

- יכולת תכנון, ארגון ועבודת צוות
- יכולת הדרכה ליחידים ולקבוצות
- יכולת הנחיית דיון
- יכולת הידברות עם בני נוער, עם מורים ועם אנשי הנהלה
- מיומנות בתקשורת בין-אישית
- יזמה ופתיחות.

9. תו התקן למועצת תלמידים ונוער

תו התקן משמש לבחינת תקינותה של פעילות המועצה וכן משמש מצפן למנחה בהדרכת חברי מועצת התלמידים וחברת התלמידים בבית הספר. להלן פירוט המדדים המעידים על תקינותה של המועצה (5 המדדים הראשונים הם תנאי סף לתקינותה):

- 9.1 בבית הספר מתקיים תהליך בחירות דמוקרטי ובו שותפים כל תלמידי בית הספר.
- 9.2 חברי המועצה ונושאי התפקידים שבה נבחרו בבחירות אישיות וחשאיות.
- 9.3 כל תלמידי בית הספר זכאים לבחור ולהיבחר למועצה.
- 9.4 למועצה תקנון מועצה ותקנון בחירות המוכרים לכלל באי בית הספר והנמצאים בהלימה ל"תקנון-העל" ולתקנון בית הספר.
- 9.5 למועצה מנחה שהוכר והוכשר לתפקיד המלווה על ידי הפיקוח של משרד החינוך במחוז
- 9.6 החלטות המועצה והפרוטוקולים מהישיבות מתפרסמים באופן סדיר ומובאים לידיעת כלל ציבור התלמידים והמורים בבית הספר בערוצי תקשורת קבועים וידועים. בסוף כל שנה המועצה מפרסמת סיכום על פעילותה לאורך השנה.
- 9.7 למועצה תכנית הכשרה המתקיימת במהלך שנת הלימודים ובהלימה לתכניות ההכשרה של המינהל.
- 9.8 מליאת המועצה נפגשת לישיבות עבודה לפחות פעמיים בחודש, ועם הנהלת בית הספר לפחות פעמיים בשנה.

9.9 למועצה תכנית עבודה שנתית מסודרת המושתתת על צורכי בית הספר והתלמידים והנבנית לאחר שנעשה איתור צרכים כמהלך מקדים לבנייתה.

9.10 המועצה מקדמת נושאים חברתיים וערכיים, בהלימה למטרות החינוך.

9.11 המועצה פועלת על בסיס חלוקת תפקידים המעוגנים בתקנון העל.

9.12 נציגי המועצה שותפים, מיוצגים ומעורבים בוועדות השונות בבית הספר.

9.13 חברי המועצה משתתפים באופן סדיר בפגישות הדו חודשיות.

9.14 המועצה מקיימת משוב פנימי בין חברי המועצה ומשוב של כלל התלמידים על פעילותה.

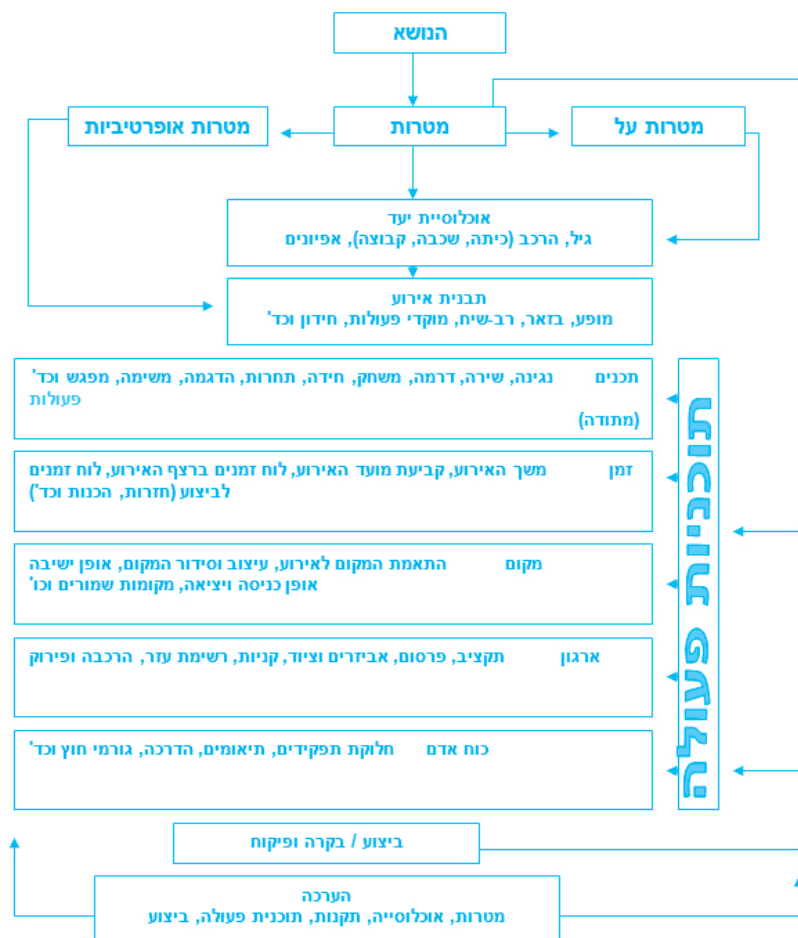
9.15 למועצת התלמידים נציגות נבחרת פעילה במועצה הרשותית.

9.16 במועצה פועלים מבקר או ועדת ביקורת מקרב חברי המועצה.

9.17 למועצה אמצעים לפעילות: חדר, טלפון, פקס, שירותי משרד ותקשוב ותקציב.

תכנון אירוע (מודל)*

* מתוך "טיפול מנהיגות ייצוגית נבחרת למועצות תלמידים ונוער", בהוצאת מינהל חברה ונוער.

סיפורם של ארבעה אנשים*

שמותיהם:

EVERYBODY - "כולם"

SOMEBODY - "מישהו"

ANYBODY - "כל אחד"

NOBODY - "אף אחד"

35

היתה משימה חשובה לביצוע ו"כולם" התבקש לבצעה. "כולם" היה בטוח ש"מישהו" יבצע אותה. "כל אחד" היה יכול לעשות אותה, אבל "אף אחד" לא עשה זאת. "מישהו" התרגז מאוד, כי זאת היתה משימת "כולם". "כולם" חשב ש"כל אחד" היה יכול לעשות אותה, אבל "אף אחד" לא הבין ש"כולם" לא יעשה אותה. בסוף "כולם" האשים את "מישהו", כאשר "אף אחד" לא עשה מה ש"כל אחד" היה יכול לעשות...

מתוך "מנהיגות נוער בבית הספר ובקהילה", בהוצאת מינהל חברה ונוער.

*

שלבבים בתהליך קבלת החלטות*

קיימת דרך שיטתית, הגיונית ופשוטה לקבל החלטות, העשויה להקל עלינו. להלן נבהיר בקצרה את עיקרי השיטה.

תהליך קבלת החלטות, לפי השיטה שמציע פרופ' מאן (1984), מורכב מחמישה שלבים:

קביעת המטרות -	מה הן מטרותיך (Goals)?
בחירת אפשרויות -	מה הן האפשרויות (Options) העומדות לפניך?
איסוף עובדות -	מה הן העובדות (Facts) שיש לקחת בחשבון?
שקילת התוצאות -	מה הן התוצאות (Effects) החיוביות והשליליות של כל אפשרות (לטווח קצר ולטווח ארוך)?
בדיקה מחדש (Review) -	לאור כל השיקולים שעלו

על יסוד התהליך הזה, יש להחליט ולבצע!

כש לפנינו בעיה, כשמבינים שמשהו צריך להיעשות על מנת לפתור אותה, ושיש לבחור בין דרכים שונות, אנחנו צריכים לקבל החלטה.

הצורך להחליט יכול להיווצר גם כש לפנינו דרך אחת בלבד ועלינו לקבלה או לדחותה.

* על פי "עת להחליט ועת לעשות" - תהליך קבלת החלטות", בהוצאת מינהל חברה ונוער.

מטרות:

חשוב לקבוע באופן ברור מהי המטרה, משום שזאת נקודת המוצא בתהליך נכון של קבלת החלטות. יש להקדיש מחשבה לבירור המטרה, לדעת מה חשוב לנו באמת. יש לשים לב, שגורמים שונים לא ישפיעו עלינו נגד רצוננו. כמו כן, רצוי להיות מודעים לכך, שקיימות מטרות לטווח קצר ולטווח ארוך.

אפשרויות

כל מטרה ניתן להשיג בדרכים שונות. לפיכך עלינו לבדוק כמה שיותר אפשרויות, כי מכאן תצמח ההחלטה השקולה והטובה ביותר. אין להיחפז, אין לבחור באפשרות הראשונה כיוון שהיא נראית כמשרתת בצורה הכי טובה את המטרה. יש לשקול את האפשרויות באורך רוח כדי לא לגלות מאוחר מדי, שהחמצנו את האפשרות הטובה ביותר. בין האפשרויות השונות כדאי לחשוב גם על האפשרות שלא להחליט. אם זאת תהיה ההחלטה, זה יקרה כמובן רק אחרי תהליך מסודר.

עובדות

חשוב לברר את מידב האפשרויות הקשורות לנושא ולבחון כל אפשרות לאורך. ראוי לקבל החלטה לאור הכרת העובדות. ככל שיהיה בידינו יותר מידע על כל אפשרות, כך נבהיר אותה טוב יותר לעצמנו ונוכל לקבל החלטה שקולה ומאוזנת.

תוצאות

בשלב זה נבדוק כל אפשרות גם לפי התוצאות לטווח קצר ולטווח ארוך. גם תוצאה חיובית וגם תוצאה שלילית יילקחו בחשבון. זה הזמן לשקול, כמעט פשוטו כמשמעו, מה יותר קל, מה יותר כבד, מה ישפיע יותר על ההחלטה, איזו תוצאה אינה רצויה.

בדיקה מחדש

שלב זה הוא האחרון בתהליך קבלת ההחלטות. יש לעבור שוב על כל התהליך. לשים לב אם נוספו נתונים חדשים, אם חלו שינויים בהערכה וכו'.

לאחר מכן, עלינו להחליט ולפעול.

ביצוע

להחלטה אין משמעות ללא ביצוע.

כל השלבים בתהליך קבלת החלטות, שתוארו לעיל, מובילים לשלב הביצוע.

הגענו להחלטה בתהליך מסודר והגיוני, ועכשיו עלינו לגשת לביצוע

שלבי עבודה מומלצים למועצה לאחר שנבחרה

גיבוש אני מאמין מוסכם של חברי המועצה

הגדרת קהל היעד

איתור צרכים

ניסוח מטרות

הצבת יעדים

קביעת תכנית שנתית - על פי לוח השנה

משוב ובקרה - לאורך כל הדרך

אין מתקשרים אלינו

היחידות למועצות תלמידים ונוער במטה ובמחוזות

02-5603163/155

מינהל חברה ונוער - מטה

אתר למידע, תוכניות ופעילויות ופורום לשאלות ולהתייחסות

<http://noar.education.gov.il>

04-6500110

מחוז צפון

04-6017319

מחוז חיפה

03-6896428

מחוז מרכז

03-6896183

מחוז תל-אביב

02-5651015

מחוז ירושלים

08-6231464

מחוז דרום

03-6898805

המינהל ההתיישבותי

03-9180824

מועצת תלמידים ונוער ארצית

02-9180852

מס' פקס

